

Marian Żurowski

"Die Mischehe in ökumenischer Sicht : Beiträge zu einem Gespräch mit dem Weltkirchenrat", R. Beaupère, F. Böckle, P. V. Leeuwen, J. Dupont, J. Orsy, Freiburg-Basel-Wien : [recenzja]

Collectanea Theologica 39/4, 188-189

1969

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

R. BEAUPÈRE, F. BÖCKLE, P. V. LEEUWEN, J. DUPONT, L. ORSY, *Die Mischehe in ökumenischer Sicht. Beiträge zu einem Gespräch mit dem Weltkirchenrat, Freiburg-Basel-Wien 1968, Herder, s. 187.*

Publikacja zawiera szereg rozpraw naświetlających pośrednio lub bezpośrednio problem małżeństw mieszanych w opracowaniu wyżej wymienionych autorów. J. Dupont OSB rozważa problem małżeństw między ochrzczonymi i nieochrzczonymi w Piśmie św. i praktyce pierwszych wieków Kościoła. Następnie omawia rolę małżeństwa w planie stworzenia i zbawienia, a wreszcie poruszaną przez św. Pawła tajemnicę wzajemnego stosunku małżeństwa do Kościoła i odwrotnie. F. Böckle zastanawia się z punktu widzenia teologicznego nad małżeństwem jako podstawową instytucją w społeczności ludzkiej, nad problemem sakramentalności małżeństwa między ochrzczonymi, oraz zagadnieniem wychowania dzieci w małżeństwach mieszanych.

L. Orsy SJ omawia obecnie obowiązującą formę kanoniczną i problem wychowania dzieci w małżeństwach mieszanych, w związku z tym także obowiązki wypływające z prawa Bożego. Podaje również sugestie dla przyszłego prawodawstwa kościelnego. R. Beaupère OP zajmuje się problemami natury pastoralnej związanymi z przygotowaniem nowożeńców do małżeństwa mieszane oraz troską duszpasterską w stosunku do nich już po zawarciu takiego małżeństwa. P. van Leeuwen OFM rozważa wspólną tendencję do pewnej jednolitości w traktowaniu małżeństw mieszanych; w związku z tym podaje dane statystyczne dotyczące ilości udzielonych dyspens, małżeństw mieszanych zawartych bez kanonicznej formy, oraz religijnej świadomości dzieci pochodzących z małżeństw mieszanych.

W całości omawianej publikacji nietrudno zauważyć tendencję zbierania wszystkich możliwych argumentów, które przemawiają za zniesieniem obowiązującej obecnie formy kanonicznej przy zawieraniu małżeństw mieszanych, lub przynajmniej za rozluźnieniem dotychczasowej praktyki. Autorzy ujmują problem z punktu widzenia potrzeb — jak im to się wydaje — środowiska zachodnioeuropejskiego, szczególnie terenów Holandii, Niemiec Zachodnich i Szwajcarii. Nie biorą jednak pod uwagę — przynajmniej wystarczająco — potrzeb innych rejonów Kościoła powszechnego, na co dokumenty soborowe bardzo zwracają uwagę. Ponadto argumentacja przeciwko aktualnym normom zawartym w obecnym prawie, szczególnie w *Instrukcji o małżeństwach mieszanych* z dnia 18. III. 1966, jest w dużej mierze jednostronna i zdradza niepełne zrozumienie roli i właściwości prawa w społeczności kościelnej (np. na s. 67). Nie można odmówić autorom pewnych sugestii słusznych, np. odnośnie do zwiększenia troski pastoralnej w stosunku do nowożeńców i małżonków różnego wyznania. Sugestie te mogą być słuszne — w zależności od decyzji konferencji episkopatu — dla terenów zachodnioeuropejskich, jednak wszelkie uogólnianie jest ryzykowne. Mimo to za mało miejsca poświęcili autorzy problemowi bardzo ważnemu i zarazem trudnemu, a mianowicie uprawnieniu do wolności religijnej obu zainteresowanych stron. Problem ten jest jeszcze teoretycznie niedopracowany.

Ks. Marian Żurowski SJ, Warszawa

HANS HEIMERL, *L'Eglise, les clercs et les laïcs*, Paris 1965, Mame, s. 347.

Publikacja ta jest tłumaczeniem francuskim książki, która ukazała się w roku 1961 w Austrii pt. *Kirche, Klerus und Laien*. Tłumaczenia francuskiego dokonał Jan de Gravières, profesor wydziału prawa kanonicznego w Paryżu. Po jego śmierci dzieło przygotował do druku jego kolega Jacques Denis.

Jak łatwo się zorientować z niemieckiego wydania tej książki, była ona przygotowana przed soborem. Stanowi przyczynek, który miał być wykorzystany w trakcie prac soborowych. Ażeby publikacja ta stała się bardziej aktualna, jako aneks na końcu dołączono artykuł Heimerla pt. „Pojęcie laikatu w Konstytucji Soborowej o Kościele Soboru Watykańskiego II”. Ukazał się on w miesięczniku „Concilium” w marcu 1966. Ponadto J. Denis w posłowniu umieścił kilka uwag i refleksji na temat nauki Soboru Watykańskiego II dotyczącej tej kwestii.

W krótkim wstępie autor sygnalizuje sytuację laikatu i duchowieństwa w pierwszych wiekach polegającą na wzajemnej współpracy. Pewnego rodzaju odsunięcie laikatu na bok zaznacza się w wieku XII i XIII, nadal silnie akcentuje się władzę w wieku XV i XVI. Dopiero opracowanie nauki o Kościele jako Mistycznym Ciele Chrystusa wznawia tendencje ku równowadze.

W pierwszej części Heimerl omawia strukturę Kościoła, która jest analogiczną do żyjącego ciała. Należy w niej rozróżnić rozmaite funkcje, a tym samym uznać rozróżnienie między funkcją duchownych i świeckich w Kościele. W drugiej części autor przeprowadza tezę, że władza w Kościele jest istotnym elementem różnicy między duchownymi i świeckimi oraz wyznacznikiem ich wzajemnych stosunków. Władzę tutaj rozumie on stosunkowo szeroko, a mianowicie nie tylko jako władzę rządzenia, lecz również święceń i władzę nauczania.

Warto tutaj zwrócić uwagę na wywody autora, że wierni po chrzcie i bierzmowaniu na mocy wspólnego kapłaństwa mają wystarczające kompetencje, by mogli mieć zlecone dorywczo te funkcje, do jakich aktualnie są uzdolnieni posiadający święcenia niższe. Również, jeśli chodzi o diakonów, zwraca uwagę, że chociaż otrzymują łaskę sakramentalną, jednakże nie ma funkcji, która by była *iure divino* zarezerwowana wyłącznie dla nich. W tym kontekście rozważa funkcję diakonis pierwszego Kościoła i zadania im zlecane.

Chociaż przez otrzymanie władzy święceń, nauczania i rządzenia duchowni przeznaczeni są do specjalnych funkcji w Kościele, jednak to nie przeszkadza, by cały szereg zadań można było zlecać wiernym. Heimerl stoi jednak na stanowisku, że jurysdykcja w ścisłym tego słowa znaczeniu nie występuje w tych poszczególnych, zleconych wiernym funkcjach, które starannie zestawia i wobec tego nie może być zlecana wiernym.

Zdaniem autora nie można mówić o jakimś stanie, czy jakichś grupach pośrednich między laikatem a duchownymi; jedynie w niektórych wypadkach laicy przyjmujący pewne zadania od duchownych, pozornie stwarzają grupę pośrednią. Wszelkie inne różnice są natury przypadłościowej.

Pełniej naświetla autor poruszany problem już po ukazaniu się *Konstytucji dogmatycznej o Kościele* we wspomnianym uzupełniającym artykule. Zajmuje się tu pozytywnym określeniem laikatu. Naświetla jego stanowisko w Kościele, stosunek do świata i współpracę z hierarchią w spełnianiu celu Kościoła.

J. Denis w posłowniu omawia na podstawie nauki Soboru Watykańskiego II pozycję laikatu w Kościele jako społeczności zbawiającej. Chociaż cała książka opracowana jest przed wydaniem dokumentów soborowych, posiada swoją wartość ze względu na bogaty materiał historyczny, dokumentację prawną i uwzględnienie obszernej literatury przedsoborowej. Całościowe więc naświetlenie problemu stosunku duchownych do wiernych w przeddzień Soboru Watykańskiego II jest pewnego rodzaju podsumowaniem, a dodatki uzupełniające orientują w nowym ujęciu, jakie dał sobór.

Ks. Marian Żurowski SJ, Warszawa